

MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Social Innovation Plus -
Competence Centres

AGRO-DREVINOVÝ EKOSYSTÉM

Ing. Eva Pongrácz, PhD.

Obsah:

Podpora rozvoja regiónu a sociálnej inklúzie ako prejav spoločenskej zodpovednosti miestnej samosprávy str.03

Nositeľ sociálnej inovácie str.03

Poslanie nositeľa sociálnej inovácie str.03

Cieľová skupina str.04

Spôsob financovania str.04

Realizované spolupráce str.04

Opis problému str.04

Spôsob riešenia str.05

Konkrétne dosiahnuté výsledky str.05

Transformácia na národnú a medzinárodnú úroveň str.05

Výzvy v oblasti ďalšieho napredovania str.05

PODPORA ROZVOJA REGIÓNU A SOCIÁLNEJ INKLÚZIE AKO PREJAV SPOLOČENSKEJ ZODPOVEDNOSTI MIESTNEJ SAMOSPRÁVY

Narastajúce problémy v sociálno-ekonomickej oblasti, ktoré vyplývajú aj z procesu globalizácie, vyvolávajú tlak na všetky subjekty hospodárstva a spoločenského života, aby do svojich činností a rozhodovaní zapojili spoločensky zodpovedné aspekty. Od jednotlivcov a subjektov verejnej a súkromnej sféry sa očakáva, že pri svojich aktivitách budú zohľadňovať kritérium pozitívneho dosahu na spoločnosť a životné prostredie alebo zmierňovať negatívne dôsledky ich pôsobenia. Toto hľadisko sa postupne stáva spoločenskou požiadavkou.

Spoločensky zodpovedné konanie sektora verejnej správy sa označuje ako verejná spoločenská zodpovednosť alebo spoločenská zodpovednosť verejnej správy – VSZ (Public Social Responsibility). Tento záväzok je dobrovoľný. Strategickým cieľom spoločensky zodpovedného konania verejného sektora je zabezpečenie udržateľného rozvoja a zvýšenia úrovne kvality života miestnych obyvateľov.

Rola verejnej správy v oblasti spoločenskej zodpovednosti je identifikovaná v týchto oblastiach:

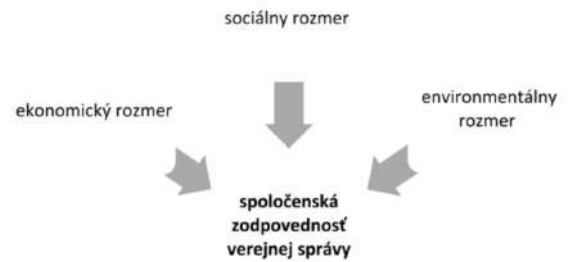
- verejný sektor ako podporovateľ a šíriteľ konceptu spoločenskej zodpovednosti,
- organizácia verejného sektora ako užívateľa aktivít spoločenskej zodpovednosti realizovaných súkromným sektorom,
- organizácia verejného sektora ako subjektu vykonávajúceho spoločensky zodpovedné aktivity (Pavlík – Bělčík, 2010).

Verejný sektor má nezastupiteľnú úlohu v rozvoji spoločenskej zodpovednosti na miestnej úrovni. Je najväčším sektorom hospodárstva, jeho aktivity majú vplyv na ekonomické, sociálne a environmentálne oblasti CSR, podporujú lokálny udržateľný rozvoj, a všetky svoje aktivity vykonáva s ohľadom na dosahovanie efektivity, zodpovednosti a transparentnosti.

Verejná správa vykonáva svoje aktivity s ohľadom na zodpovednosť v týchto 3 oblastiach, a to v súlade s princípom Tripple Bottom Line (Pongrácz, 2021):

- zodpovednosť v ekonomickej oblasti (profit – ekonomická stabilita)
- zodpovednosť v sociálnej oblasti (people – sociálny rozvoj) a
- zodpovednosť v environmentálnej oblasti (planet – ochrana životného prostredia).

Obrázok: Spoločenská zodpovednosť verejnej správy

NOSITEĽ SOCIÁLNEJ INOVÁCIE

Banskobystrický samosprávny kraj si uvedomuje svoju zodpovednosť voči miestnemu obyvateľstvu a využívaním inovatívnych nástrojov sa snaží o vytvorenie príležitostí pre znevýhodnených občanov a zároveň prispieva k vybudovaniu, udržiavaniu a ochrane priaznivého životného prostredia.

Agro-drevinový ekosystém BBSK, s. r. o. je registrovaným sociálnym podnikom, ktorý bol zriadený 10. augusta 2019 Banskobystrickým samosprávnym krajom. Spoločnosť získala štatút integračného registrovaného podniku v novembri 2019. Sídlo spoločnosti je v Rovňanoch v okrese Poltár, ktorý patrí medzi najmenej rozvinuté okresy. Adresa sídla: Rovňany 146, IČO 52576710. Orgánom spoločnosti je valné zhromaždenie (Banskobystrický samosprávny kraj ako jediný spoločník), 5-člená dozorná rada a konateľ. Konateľom sociálneho podniku je Ing. Milan Vaňo, ktorý koná v mene spoločnosti samostatne. Spoločnosť má zriadený Poradný výbor, ktorý tvoria traja členovia – znevýhodnení zamestnanci podniku. Podnik sa zaviazal, že použije 100 % zo svojho zisku po zdanení a po úhrade povinných zákonných platieb na dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu.

POSLANIE NOSITEĽA SOCIÁLNEJ INOVÁCIE

Banskobystrický kraj je najväčším krajom Slovenska a tvorí 11,4 % populácie Slovenska, no v súčasnosti zápasí s úbytkom obyvateľstva. Je vidieckym regiónom, ktorý rastie pomaly, resp. skôr stagnuje, vyznačuje sa nízkym stupňom pripravenosti na inovácie.

Hlavným cieľom Agro-drevinového ekosystému BBSK, s. r. o. je dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu, a to najmä vytváraním pracovných príležitostí pre znevýhodnené a zraniteľné osoby. Zároveň podporou agro-lešníctva prispieva k zmierňovaniu negatívnych dopadov zmeny klímy.

Predmet činnosti spoločnosti:

- poľnohospodárstvo a lesníctvo, vrátane predaja poľnohospodárskych a lesníckych výrobkov,
- chov zvierat,
- poskytovanie služieb v poľnohospodárstve a záhradníctve,
- poskytovanie služieb v oblasti starostlivosti o zvieratá,
- poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve,
- výroba potravinárskych výrobkov,
- výroba nápojov,
- opracovanie dreva a výroba komponentov z neho
- výroba výrobkov z dreva, korku, slamy a prútia, ich oprava a údržba,
- prípravné práce k realizácii stavby,
- uskutočňovanie stavieb a ich zmien,
- vykonávanie mimoškolskej vzdelávacej činnosti,
- organizovanie kultúrnych, športových a iných spoločenských podujatí,
- reklamné a marketingové služby,
- sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, služieb, výroby,
- kúpa tovaru na účely jeho predaja.

CIEL'OVÁ SKUPINA

Primárnou cieľovou skupinou sú zraniteľné osoby a znevýhodnení uchádzači o zamestnanie, ktorí majú v sektore agro-lesníctva príležitosť nadobudnúť pracovné návyky. Cieľovou skupinou podniku sú aj objednávateľia záhradníckych služieb a pomocných stavebných prác.

SPÔSOB FINANCOVANIA

Spoločnosť získala v roku 2019 účelovo viazaný peňažný dar, ktorý bol využitý na zaobstaranie materiálu na účely realizácie vodozádržného opatrenia. V roku 2020 požiadali o regionálny príspevok na Ministerstve investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky na zakúpenie technológie v súvislosti s rozšírením produkcie poľnohospodárskych produktov. Kontokorentný úverový rámec poskytnutý finančnou inštitúciou bol použitý na revitalizáciu krajského majetku. Spoločnosť získala grant nadácie finančnej spoločnosti, z ktorého realizovala výsadbu 700 sadeníc malín. Výnosy z hospodárskej činnosti spoločnosti v roku 2022 vzrástli o 113 %.

REALIZOVANÉ SPOLUPRÁČE

Je to prvý Agro-drevinový ekosystém na Slovensku. Spoločnosť rozvinula spoluprácu s viacerými organizáciami a strednými školami, a to v súvislosti s vykonávanými činnosťami v rôznych oblastiach. Činnosť pestovania drevín garantoval odborník z Národného lesníckeho centra a garantom ovocinárstva bola Stredná odborná škola Želovce. Odbornú garanciu pestovania zeleniny zabezpečovala Spojená škola Poltár a chov včiel odborne garantovala Stredná odborná škola Bánoš.

OPIS PROBLÉMU

Klimatická zmena a z nej vyplývajúce problémy, ako aj aktuálne spoločenské výzvy vyvíjajú tlak aj na zástupcov verejnej správy k spoločensky zodpovednému konaniu v prospech miestneho obyvateľstva, a to za účelom podpory regionálneho rozvoja. Nerovnosť medzi regiónmi v oblasti zamestnanosti (nezamestnanosti) a pracovných príležitostí, ktorá generuje disparitu v životnej úrovni (chudoba, sociálne vylúčenie), si vyžaduje inovatívne riešenia. Aj na Slovensku sa postupne rozvíja oblasť sociálnej ekonomiky, ktorá ponúka priestor na rozvoj aktivít s finančnou udržateľnosťou, spoločensko-solidárnou a environmentálnou zodpovednosťou. Banskobystrický kraj patrí medzi najmenej rozvinuté regióny Slovenska. Znamená to vysokú úroveň nezamestnanosti, nižšie priemerné mzdy, nízke tempo rastu HDP, dôsledkom čoho je zhoršujúca sa úroveň životnej úrovne obyvateľstva. Až päť okresov Banskobystrického kraja (Lučenec, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš) bolo zaradených do kategórie „najmenej rozvinutých okresov“ podľa zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov.

SPÔSOB RIEŠENIA

Banskobystrický samosprávny kraj deklaruje svoj priaznivý postoj v oblasti podpory aktivít v priestore sociálnej ekonomiky. Jeho poslaním je „podporovať a vytvárať priaznivý podnikateľský ekosystém pre rozvoj sociálnej ekonomiky“. Záujemcom poskytuje podporu v týchto oblastiach:

- odborné poradenstvo pri zakladaní sociálneho podniku,
- podpora a poradenstvo už existujúcim sociálnym podnikom,
- sieťovanie aktérov a odborníkov v oblasti sociálnej ekonomiky,
- realizácia tvorby, plánovanie a implementácia projektov na podporu sociálnej ekonomiky v kraji,
- podpora v oblasti osvetu a zvyšovania povedomia o sociálnej ekonomike a jej nástrojoch,
- predkladanie návrhov a participácia na tvorbe strategických materiálov v oblasti sociálnej ekonomiky.

Za účelom podpory zamestnanosti (sociálnej a pracovnej inklúzie znevýhodnených a zraniteľných osôb), regionálneho rozvoja, zmierňovania negatívnych dopadov klimatickej zmeny a zvyšovania úrovne kvality života miestneho obyvateľstva Banskobystrický kraj založil a spravuje Agro-drevinový ekosystém BBSK, s. r. o.. Je to registrovaný sociálny podnik, ktorý je aktívny vo viacerých oblastiach a prináša pozitívne spoločenské zmeny.

KONKRÉTNE DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY

Spoločnosť v roku 2019 zamestnala tri osoby z radov znevýhodnených na pozícii pomocného pracovníka v rastlinnej výrobe. Stav zamestnancov ku koncu roka 2019 bol 5, z toho dvaja patrili do kategórie značne znevýhodnenej osoby a 1 bol znevýhodnenou osobou. Podnik mal vytvorenú a obsadenú aj pozíciu manažéra a účtovníka. V roku 2020 celkový počet zamestnancov dosiahol 10, z nich štyria boli z radov znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a jeden vykonával funkciu mentora. V priebehu roka 2021 spoločnosť zamestnala päť osôb z radov znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. V súčasnosti podnik zamestnáva 14 zamestnancov, z toho 9 boli znevýhodnenými uchádzačmi pred prijatím do zamestnania.

Konkrétne dosiahnuté výsledky:

- Prvou činnosťou zamestnancov bola výsadba cesnaku na ploche 1 ha. V roku 2020 bol zrealizovaný prvý zber úrody v objeme 3,4 tony cesnaku. Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie úroda nemohla byť distribuovaná do jedálň školských zariadení, preto bola znova vysadená.
- Zároveň sa venovali obnovovacím prácam v ovocnom sade. Zamestnanci zabezpečujú aj starostlivosť o 70-ročný ovocný sad v Rovňanoch, v ktorom sa nachádza spolu 1 260 stromov. 560 z nich vysadili v roku 2020, sú to pôvodné odrody.
- V roku 2020 vybudovali zberný systém na zadržiavanie zrážkovej vody v objeme 20 500 litrov.
- Koncom roka 2020 bola v sade osadená včelnica za účelom podpory tradície včelárstva, a tým zároveň zlepšiť kvalitu životného prostredia.
- V roku 2021 bolo vysadených 700 sadeníc malín.

TRANSFORMÁCIA NA NÁRODNÚ, MEDZINÁRODNÚ ÚROVEŇ

Spoločnosť sídli v Banskobystrickom kraji a svoje aktivity realizuje v tomto regióne. Je príkladom dobrej praxe spoločensky zodpovednej regionálnej samosprávy, ktorá uplatňuje princípy tzv. Tripple Bottom Line. Je tu priestor na ďalší rozvoj najmä na národnej úrovni, ale prezentovaný koncept má potenciál byť inšpiráciou aj pre samosprávy v zahraničí.

VÝZVY V OBLASTI ĎALŠIEHO NAPREDOVANIA

Kľúčovou bariérou, ktorá bráni intenzívnejšiemu rozvoju je schéma štátnej pomoci DE MINIMIS, najmä v oblasti sociálneho poľnohospodárstva. Ďalším problémom je „nekompatibilita“ legislatívy o sociálnych službách a sociálnej ekonomike. Obyvateľstvo rapídne starne, preto by bolo vhodné uvedený legislatívny konflikt vyriešiť, aby služby poskytované staršiemu obyvateľstvu mohli byť súčasťou aktivít subjektov sociálnej ekonomiky. Ďalším identifikovaným problémom je komunikačná bariéra, „nevedomosť alebo nechcenie využiť sociálny aspekt vo verejnom obstarávaní zástupcami verejnej správy, štátnej správy a samospráv“. Stále pretrvávajú vysoké administratívne zaťaženie podnikateľských subjektov.

VIAC INFORMÁCIÍ O PROJEKTE SA DOZVIETE NA:
<https://agrobbsk.sk/>

VIAC INŠPIRATÍVNYCH PRÍKLADOV NÁJDETE NA:
www.socialneinovacie.gov.sk

Vypracované pre potreby Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny
Slovenskej republiky
v rámci Národného kompetenčného centra pre sociálne inovácie

2023

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
a programu Zamestnanosť a sociálne inovácie